

Europaudvalget

FOLKETINGET

REFERAT

AF 7. EUROPAUDVALGSMØDE

Dato: Fredag den 13. november 2015
Tidspunkt: Kl. 10.00
Sted: Vær. 2-133

Til stede: Mette Gjerskov, (S), formand, Kenneth Kristensen Berth (DF), næstformand, Anni Matthisen (V), Thomas Jensen (S), Søren Søndergaard (EL), Rasmus Nordqvist (ALT) og Rasmus Helveg Petersen (RV).

Desuden deltog: Udenrigsminister Kristian Jensen og forsvarsminister Peter Christensen

Punkt 1. Rådsmøde nr. 3426 (udenrigsanliggender) den 16. november 2015

Udenrigsministeren forelagde de væsentligste sager på rådsmødet om udenrigsanliggender den 16. november 2015 til orientering.

1. Syrien

– Politisk drøftelse

Rådsmøde 3426 – bilag 2 (samlenotat side 2)
EUU alm. del (2015) – bilag 86 (internt) (kommenteret dagsorden)
EUU alm. del (2015) – bilag 94 (udvalgsmødereferat, side 21, senest behandlet i EUU 9/10-15)

Udenrigsministeren: De internationale drøftelser i Wien den 30. oktober om Syrien er et lille, men vigtigt skridt i retning af at opnå en politisk løsning på den igangværende konflikt. En bred kreds af internationale og regionale aktører deltog i drøftelserne. Det er positivt, at det er lykkedes at samle disse lande – herunder ikke mindst Iran – for at drøfte centrale politiske spørgsmål om Syriens fremtid.

I Wien nåede man til enighed om at accelerere de diplomatiske bestræbelser på at få afsluttet konflikten og sikre øget humanitær adgang. Parallelt hermed vil man arbejde for at indføre en våbenhvile.

Samtidig med de politiske drøftelser er der fortsat kampe i Syrien. Rusland gennemfører stadig luftangreb rettet mod bl.a. oppositionsstyrker, der kæmper mod Assad. Og ISIL forsøger fortsat at konsolidere kontrollen over centrale og østlige dele af landet. Der er derfor ingen tvivl om, at det vil være en stor udfordring at omsætte en eventuel fremtidig politisk aftale til fred og stabilitet på jorden.

Det var også positivt, at man nåede til enighed om at mødes igen på udenrigsministerniveau. Næste møde vil være i morgen i Wien. Jeg forventer, at udfaldet af de diskussioner i høj grad vil påvirke fokus for drøftelserne på rådsmødet.

Fra dansk side støtter vi fuldt op om den igangværende politiske proces. Danmark arbejder for, at FN spiller en central rolle, og at EU støtter op bag FN's bestræbelser. På det seneste rådsmøde for udenrigsanliggender den 12. oktober blev der vedtaget konklusioner, der slog fast, at der ikke kan blive varig fred i Syrien under den nuværende ledelse. Konklusionerne understregede også, at EU's målsætning er at standse konflikten og gøre det muligt for syrerne at vende hjem. EU vil i den forbindelse blive ved med at støtte FN's bestræbelser på at fremme en politisk løsning på konflikten.

Vi vil også fra dansk side lægge vægt på, at EU optrapper sin støtte til den syriske opposition. Samtidig vil vi selv – også gennem FN's særlige udsending til den syriske opposition – fortsat arbejde for at styrke samarbejdet med oppositionen.

Søren Søndergaard mente ikke, at det gav mening at se på Syrien isoleret fra situationen i de omkringliggende lande. Aktuelt tænkte han på Irak og Tyrkiet. Der havde lige været valg i Tyrkiet, og EU havde lavet en rapport – som dog blev tilbageholdt til efter valget – med en sønderlemmende kritik af forholdene i Tyrkiet. Søren Søndergaard havde selv været valgobservatør og med til at formulere udtalelsen fra OECD's parlamentariske forsamling, som gjorde opmærksom på, at der ikke var tale om et fair valg, fordi fundamentale menneskerettigheder såsom ytringsfrihed og forsamlingsfrihed var blevet trådt under fode. Hvordan ville man adressere det problem på rådsmødet? Det hænger sammen med situationen i Syrien, fordi Erdogan fortsætter med sin idé om en sikkerhedszone, der går ind i Syrien.

Søren Søndergaard sagde, at regimet i Bagdad også var interessant i diskussionen om Syrien. Hvilke oplysninger havde ministeren om det angreb, der blev gennemført på PMOI's flygtningelejr uden for Bagdad? Her blev angrebet med raketter, og mange døde. Sidste gang der var et angreb i lejren, blev mange dræbt af forklædte iranske soldater i irakiske uniformer. Hvordan håndterer regeringen det problem, at dens allierede gennemfører massakrer mod flygtninge i deres eget land?

I de kurdiske områder i det nordlige Irak havde Masoud Bazarni fra det ledende KDP-parti tilsidesat valgloven. Han ville ikke afgå som præsident og havde reelt erklæret militær undtagelsestilstand i Erbil. Det undrede Søren Søndergaard, at der ikke har været en kraftigere reaktion fra alliancen. Man havde jo støttet det kurdiske selvstyre i Nordirak, og det burde man fortsætte med, men så meget desto mere forpligtet var man til at tage afstand til menneskerettighedskrænkelser. Søren Søndergaard var nervøs for at opfatte Barzani som allieret og lukke øjnene for hans lovovertrædelser. Det ville ikke føre til stabilitet, men til revolution, som for nogle år siden, hvor Gorran kom frem, og det vil svække fronten mod Islamisk Stat voldsomt. Derfor er det afgørende, at lande, der har støttet det kurdiske selvstyre, melder ud, at valglove og menneskerettigheder skal overholdes. Havde udenrigsministeren haft kontakt med selvstyret i Nordirak, og ville han nævne det på mødet? Det var afgørende for en kommende offensiv mod Islamisk Stat.

Udenrigsministeren svarede, at der i OECD's vurdering af valget i Tyrkiet stod, at valget var velorganiseret, og at valgdagen forløb roligt, men at valgkampen var præget af alvor-

lige sikkerhedsproblemer og begrænsninger af mediefriheden. Der hersker ingen tvivl om, at det ud fra normale standarder ikke var frit og fair. Det påtalte man naturligvis både fra EU's, Danmarks og OECD's side, men for at kunne håndtere den aktuelle flygtningestrøm i Europa, måtte man lave aftaler med Tyrkiet. Derfor var der også blevet varslet et ekstraordinært topmøde i Det Europæiske Råd om og med Tyrkiet senere i november, hvor man skal drøfte samarbejdet om flygtningestrømmen, rettighedsspørgsmål og humanitær bistand.

Ministeren havde selv rejst spørgsmålet om Iraks udfordringer med militser, sektersk opdeling og manglende reformer, der kunne gøre det til et inkluderende samfund, da han mødtes med den irakiske udenrigsminister i Paris i oktober. Han var enig i, at udfordringerne var kæmpemæssige. Ministeren havde ikke yderligere oplysninger om angrebet end dem, der var i medierne, men den særlige udsending i Irak havde drøftet udfordringerne i det kurdiske område med den irakiske ledelse og kurderne. Danmark tager afstand fra alle, der ikke lever op til deres valglove.

Søren Søndergaard sagde, at der virkelig var problemer ved valget i Tyrkiet. 250 HDP-hovedkvarterer brændte ned, flere hundrede mennesker blev slået ihjel, dele af landet var i undtagelsestilstand, aviser blev overtaget og udkom med det modsatte indhold 2 dage efter. Han frygtede, at man for at få en aftale med Erdogan og hans islamistiske parti ville lukke øjnene for de ting. Det var et meget dårligt signal fra EU at udsætte den helt normale statusrapport, der kommer hvert år i oktober, til efter valget.

Søren Søndergaard var glad for, hvad ministeren havde sagt om Irak. Det var mildest talt ikke en køn sag med PMUI's Camp Liberty. Flygtningene blev tvunget ind, og de var ikke ordentligt beskyttet af det internationale samfund, der havde overtaget forpligtelsen, hvor de oprindeligt var under amerikansk kontrol. Man behandlede deres asylansøgninger for at få dem ud af Irak, og så blev de bombet. Han opfordrede ministeren til at orientere udvalget. Danmark var allieret med Irak, det var en absurd sag, der skulle belyses.

Udenrigsministeren sagde, det hverken var normalt eller kønt at bombe ubevæbnede mennesker i en flygtningelejr. Det er en voldsom overskridelse af rettigheder, som man skulle tage afstand fra. Han tilbød at vende tilbage, når man havde mere viden. Iraks blanding af religiøse grupperinger var meget uoverskuelig. Selvom Irak ikke kan siges på nogen måde at være perfekt, trækker al-Abadi landet i en bedre og mere inkluderende retning end den tidligere ledelse. Det er svært, fordi ikke alle i Irak ønsker et inkluderende samfund. Nogle ønsker en separatistisk udvikling, man må tage afstand fra.

Regeringen ville blive ved med at kritisere Tyrkiets brud på menneskerettighederne. Som sagt i sit første indlæg troede ministeren, at man ville bruge mødet på at lave en samarbejdsaftale om håndteringen af flygtningestrømmen ud af Syrien. Man skal også tale om, hvilke rettigheder flygtningene skal have i Tyrkiet. Valghandlingerne og tiden op til var præget af megen uro, vold og uregelmæssig regeringsførelse. Ministeren ville ikke place-re skyld, men en af grundene til eskaleringen var, at PKK i sommer gennemførte og tog ansvar for en række terrorhandlinger i Tyrkiet. Han ærgrede sig over, at fredsprocessen i

Tyrkiet var kørt så meget af sporet. Regeringen havde sagt både til ledere af den kurdiske del af Tyrkiet og til den daværende fungerende tyrkiske udenrigsminister, som var der mellem de to valg, at de var nødt til at komme tilbage til forhandlingsbordet.

Formanden takkede for tilsagnet om at vende tilbage med en orientering om angrebet på Camp Liberty. Hun mindede om, at det er muligt at lukke dørene om nødvendigt.

2. Migration

– Status

KOM (2015) 0490, KOM (2015) 0510

Rådsmøde 3426 – bilag 2 (sammenotat side 4)

EUU alm. del (2015) – bilag 86 (internt) (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (2015) – bilag 94 (udvalgsmødereferat, side 26, senest behandlet i EUU 9/10-15)

Udenrigsministeren: Jeg forventer, at der på Rådet vil være en overordnet drøftelse af de eksterne elementer i håndteringen af migrationsudfordringen. Sagen står fortsat øverst på den europæiske dagsorden. Alene i denne uge har migrations- og flygtningekrisen været drøftet på det ekstraordinære møde i Rådet for Retlige og Indre Anliggender mandag den 9. november, onsdag og torsdag den 11.-12. november 2015 på topmødet mellem EU og de afrikanske partnerlande i Valletta og i forlængelse heraf på det uformelle møde mellem EU's stats- og regeringschefer. På Rådet for udenrigsanliggender den 16. november forventer jeg en kort opfølgning på de eksterne aspekter af denne uges møder og på Vestbalkankonferencen, der blev afholdt den 8. oktober.

EU-Afrika-topmødet i Valletta i forgårs og i går er et vigtigt skridt i retning af et styrket samarbejde og partnerskab med EU's afrikanske partnere. På topmødet blev der vedtaget en erklæring og en handlingsplan. Handlingsplanen indeholder initiativer om 1) adressering af de grundlæggende årsager til migration, 2) samarbejde med tredjelande om lovlig migration og mobilitet, 3) international beskyttelse og asyl, 4) forebyggelse og bekæmpelse af menneskesmugling og menneskehandel samt 5) øget fokus på hjemsendelses- og tilbagetagelsesaftaler.

Fra dansk side har vi lagt særlig vægt på bekæmpelse af de grundlæggende årsager til migration og på spørgsmålet om tilbagesendelser og tilbagetagelser. Alle redskaber bør tages i brug, herunder udenrigspolitiske instrumenter som konflikthåndtering og stabiliseringsindsatser, udviklingssamarbejde, humanitære indsatser og handelspolitiske tiltag.

Jeg er derfor tilfreds med, at handlingsplanen indeholder prioriterede initiativer inden for en bred række af områder. Topmødet er kun starten på et styrket samarbejde. Vi vil arbejde for at sikre en tæt og løbende opfølgning på udkommet af Vallettatopmødet og EU's initiativer i forhold til migration.

EU-landene lancerede på Vallettatopmødet en trustfond for stabilisering og imødegåelse af grundlæggende årsager til migration i Afrika. Regeringen anser fonden for at være et vigtigt instrument til at hjælpe de afrikanske lande med at sikre stabilitet og udvikling og dermed forebygge migration. Samtidig forventes en styrkelse af samarbejdet med de afrikanske lande om tilbagetagelse. Fra dansk side bidrager vi med 6 mio. euro til fonden og vil arbejde for hurtige og effektive resultater.

På det uformelle møde mellem EU's stats- og regeringschefer i forlængelse af Valetta-topmødet drøftedes status på den brede vifte af initiativer, der er igangsat med henblik på håndteringen af flygtninge- og migrationskrisen. Jeg forventer, at Rådet for udenrigsanliggender vil følge op på drøftelserne heraf.

Søren Søndergaard spurgte, om der var tale om additionelle midler i trustfonden. Det var relevant at vide, om det var tilføjede midler, for der fulgte en række betingelser med. En del af trustfondens formål er at standse udvandringen. Men udvandringen er med til at gøre de fattigste rigere, fordi de udvandrede sender penge hjem. Hvis trustfonden ikke matcher det, er det bare en forarmelse af visse afrikanske lande. Hvilken sikkerhed har man for, at de ikke bliver taget fra udviklingsbistanden? Hvor kommer Danmarks bidrag f.eks. fra? Er det realistisk, at pengene kommer ind? Lægger EU de 14 mia. euro ud, hvorefter det er op til landene at byde ind? Så vidt han forstod, havde landene indtil videre budt 600 mio. euro ind af de 14 mia. Var det fantasipenge, man talte om?

Formanden sagde, at regeringen zigzagger og har meget lidt overblik over, hvad man vil gøre ved flygtningesituationen. Statsministeren havde udtalt, at Danmark ville bidrage med 22 mio. kr. til trustfonden, hvad hun syntes var ufatteligt lidt, i lyset af at man samtidig sparer 2,5 mia. kr. på udviklingsbistanden. Dagen efter blev tallet fordoblet til 45 mio. kr. Det er stadig meget lidt i forhold til besparelsen. Kan man regne med en fordobling af beløbet hver anden dag? Så ville det ende med at se godt ud. Lige nu var det dog svært at se strategien.

Var det rigtigt forstået, at de 1,8 mia. euro skal findes på EU's egne budgetter, og at der derudover skal toppes op fra nationalstaterne? Hvor finder man i så fald de 1,8 mia. euro i EU's busdgetter? Forleden havde finansministeren sendt nogle tal over, der viser, at regeringen støtter en besparelse på EU's udviklingsbistand til fordel for sikkerhed og Frontex, altså mere mur og pigtråd og mindre udviklingsbistand. Formanden mente ikke, man kunne nøjes med at bygge mure og skræmme flygtninge væk. Man må også fjerne nogle af de grundlæggende årsager og give disse mennesker håbet om en fremtid i deres eget land. Og det gør man ved at hjælpe dem økonomisk.

Udenrigsministeren svarede, at bidraget på 1,8 mia. euro primært kommer fra Den Europæiske Udviklingsfond. Det var penge, der skulle bruges på udvikling, men som nu målrettes samarbejdet om bekæmpelse af migration. Fra dansk side lægger man 6 mio. euro til, som er taget ud af den særlige pulje på 100 millioner euro, man tidligere på efteråret har annonceret, man vil bruge på humanitær bistand i Syriens nærområder, bekæmpelse af migration og andre initiativer, der kan håndtere flygtninge- og migrationskrisen. Ministeren kunne ikke garantere, at alle de lande, der lovede at bidrage i Valletta, ville levere. Han kendte godt forhistorien fra andre løfterunder, hvor ikke alle løfter er blevet efterlevet. Danmarks interesse er at presse de lande, der har lovet at lægge ekstra midler i, fordi 1,8 mia. euro er ikke nok i sig selv. Der ligger en lang række initiativer, herunder til at forbedre landenes afsætningsmuligheder på det europæiske marked. Når man hidtil har lavet handelsaftaler, har man åbnet markedet for alt, hvad de afrikanske lande ikke kan lave, og lukket for det, de kan. Det ville være godt at tage skridtet til at åbne marke-

det for det, landene kan producere. Det kunne f.eks. være olivenolie, som Tunesien på grund af sin økonomiske situation efter terrorangrebene på landets turistindustri har fået forhøjet kvoten for i nogle år. Man bør fremme den mulighed, så landene kan skaffe deres egne indtægter.

Ministeren gav Søren Søndergaard ret i, at de migrerede sender penge hjem. Men det er jo også de ressourcestærke, der migrerer, og som ellers kunne blive hjemme og skabe en udvikling, så hvor stor er gevinsten ved udvandring reelt? Der er en interesse for at komme til Europa, og på Vallettatopmødet havde man drøftet, hvilke legale migrationsveje der findes fra afrikanske lande til Europa. Med rammer for legal migration kunne man i højere grad kræve, at de skal holde styr på den illegale og ukontrollerede migration. Ministeren opsummerede, at trustfonden ikke ville være nok i sig selv, men at det også drejede sig også om frihandel, om at lave veje til legal migration og om hjemtagelse af egne borgere.

Formanden sagde, det var tydeligt, at trustfondens midler alle var gamle penge, der i forvejen var allokeret til udviklingsbistand. Både de 1,8 mia. euro, som EU har lagt i, og det danske bidrag. Hun gentog sit spørgsmål om statsministerens skiftende udmeldinger – er 45 mio. kr. det endelige beløb, eller kan man forvente andre udmeldinger? Formanden var glad for, at EU har fokus på Afrika. For selv om det overvejende er migranter, der kommer fra Afrika i dag, kan det hurtigt blive flygtninge. Migrantsituationen er mindst lige så vigtig som flygtningesituationen fra et europæisk synspunkt. Forventede ministeren, at man nu efter Vallettatopmødet begynder at tale om flygtningesituationen i Syriens nær-områder? Årsagen til flygtningetilstrømningen er, at forholdene her bliver mere og mere elendige. På et tidspunkt i september halverede man fødevarerationen, mens flere hundredetusinde helt blev frataget hjælpen. Så kom der en donation, og nu kan de halte sig igennem, stadig ikke på fuld ration, frem til januar. Herefter er der ingen finansiering. Når folk sulter i flygtningelejrene, må de på flugt en gang til – og så er det Europa, de tager til. Der er et enormt behov for at få hjulpet, om ikke andet så med ekstra finansiering af FN's fødevareprogram, så flygtningene kan få noget mad. Det er billigere at give flygtningene noget mad end at bygge mure.

Udenrigsministeren svarede, at regeringens skiftende udmeldinger om bidraget til trustfonden skyldtes, at man ville vurdere, hvor seriøst et projekt det var. Derfor havde man overvejet, om det skulle være 3 eller 6 mio. Man vil bidrage med de 6 mio. euro, der er meldt ud.

3. Fredsprocessen i Mellemøsten

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3426 – bilag 2 (samlenotat side 7)

Rådsmøde 3404 – bilag 3 (skriftlig forelæggelse af rådsmøde for udenrigsanliggender 20/7-15)

EvUU alm. del (2015) – bilag 86 (internt) (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Drøftelsen ventes at fokusere på den aktuelle alvorlige udvikling og behovet for ro, stabilitet og perspektiv. EU's udenrigsrepræsentant ventes at orientere om kvartetmødet i Wien den 23. oktober og sine samtaler med premierminister Netanyahu og præsident Abbas.

Regeringen er bekymret over den alvorlige og farlige udvikling, der har resulteret i en eskalering af volden. Regeringen fordømmer alle terrorhandlinger og vold mod civile og opfordrer – lige som det internationale samfund – alle parter til hurtigt at tage skridt til at bringe situationen under kontrol og undgå handlinger, der kan forværre den. Alle israelere og palæstinensere har ret til at leve i fred og sikkerhed.

Udviklingen understreger, hvor nødvendigt det er med en fredsftale baseret på en tostatsløsning. Målet er derfor at få genstartet en troværdig politisk proces, som kan give et klart perspektiv for israelere og palæstinensere. Jeg håber, at drøftelsen på mandag kan bidrage hertil, men det er parternes ansvar at finde vejen frem.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at Kommissionen den 11. november vedtog en fortolkningsnote for oprindelsesangivelse af produkter fra bosættelser. Der er tale om fortolkning af eksisterende EU-bestemmelser og dermed ikke et nyt regelsæt. Fortolkningsnoten indfører ingen nye bestemmelser; men tydeliggør allerede gældende EU-regler om, hvilke varer der må kaldes israelske. Hermed følger EU sin politik vedrørende israelske bosættelser til dørs. EU og dermed også Danmark finder, at de israelske bosættelser er ulovlige i henhold til folkeretten og udgør en stor hindring for en fredsløsning. Danmark har siden 2012 haft sin egen nationale mærkningsordning. Jeg er tilfreds med, at man nu har taget skridt til at sikre en fælles EU-forståelse på området.

Formanden havde selv som minister i den tidligere regering været involveret i udarbejdelsen af den danske mærkningsordning. Det var fint, at man nu fik en tilsvarende ordning i EU, men lå den på linje med det danske initiativ? Og hvorfor var man nødt til at lave en fortolkningsnote? Hvad havde der været tvivl og usikkerhed om? Formanden var optaget af at få lagt pres på Israels ulovlige bosættelser.

Kenneth Kristensen Berth syntes, det var besynderligt, at formanden var optaget af at lægge pres på Israel, al den stund at det er palæstinensiske terrorister, der har eskaleret konflikten. Han var meget optaget af at få lagt pres på det palæstinensiske selvstyre for at få tøjlet de mennesker, der går amok på gaderne rundt omkring i de israelske byer. Det palæstinensiske selvstyre ønsker et etnisk rensset Palæstina uden jøder. Han spurgte, om udenrigsministeren ville anerkende et lignende ønske fra Israel om at udvise alle arabere, der bor inden for Israels eksisterende grænser. Man må se på de to ting analogt: Hvis man vil fjerne alle jøder fra Vestbredden, må man også fjerne alle arabere fra Israel. Der har altid boet jøder i Judæa-Samaria, men det vil nogen lave om på.

Formanden var fristet af muligheden for en debat om Israel og Palæstina, men mente desværre ikke, at det lå inden for dette mødes dagsorden.

Udenrigsministeren sagde, at Danmark tager afstand fra alle, der ikke overholder deres valglove. Et af eksemplerne herpå er Palæstina, hvor der ikke de sidste 10 år er blevet afholdt åbent valg til selvstyret. Han svarede Kenneth Kristensen Berth, at man gerne vil sikre en efterlevelse af den aftale, der er. Israelerne har også krav på at kunne leve i tryghed og fred, og det gør de ikke i øjeblikket. Omvendt lægger man pres på israelerne med hensyn til de ulovlige bosættelser. Sagen er, at både Israel og Palæstina har accepteret aftalen om at begrænse bosættelserne. Man skal ikke acceptere etniske udrensninger på nogen af siderne. Problemet ved de israelske bosættelser i det palæstinensiske selvstyre er, at de er i strid med aftalen og af et omfang, der, hvis de fortsætter som nu, umuliggør et sammenhængende selv bærende palæstinensisk selvstyreområde. Derfor er det vigtigt at sige fra over for dem. Lige så vigtigt er det at sige fra, når palæstinenserne ikke får stoppet angrebene ind over grænsen eller eskaleringen af vold.

Ministeren svarede formanden, at fortolkningsnoten handler om at strømline regelsættene fra de forskellige lande, hvor der har været uens praksisser. Han vurderede ikke, at det ville have betydning for det danske regelsæt, der i forvejen ligger på den linje, fortolkningsnoten udstikker.

4. Østpartnerskabet

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3426 – bilag 2 (samlenotat side 9)

EUU alm. del (2015) – bilag 86 (internt) (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: EU's udenrigsrepræsentant ventes at redegøre for sine besøg til Ukraine og Georgien, to af de seks østpartnerskabslande, den 9.-10. november. De øvrige partnerskabslande er Moldova, Hviderusland, Armenien og Aserbajdsjan. Der forventes også en kort drøftelse af Moldova, der befinder sig i et økonomisk og politisk dødvande.

Med hensyn til Ukraine ventes fokus at blive på reformprocessen og konflikten i det østlige Ukraine. På trods af en skrøbelig våbenhvile i Donbas siden starten af september er der lang vej til implementeringen af Minskaftalen. De hårde forhandlinger for at finde politiske løsninger fortsætter. Jeg havde i lørdags besøg af den ukrainske udenrigsminister, der bekræftede den ukrainske regerings ambitiøse reformplaner og forpligtelse til Minskaftalen. Men han understregede også behovet for bedre og mere synligt EU-engagement i reformprocessen. Det vil jeg tage op på mødet på mandag og opfordre til, at vi sætter en proces i gang, så vi kan undersøge mulighederne for bedre at støtte Kiev.

I Georgien hersker der relativ politisk og økonomisk stabilitet. Georgien er godt i gang med implementeringen af den ambitiøse og omfattende associerings- og frihandelsaftale med EU. Fokus i Mogherinis orientering om Georgien må ventes at være på reformprocessen og optakten til parlamentsvalget i 2016.

5. (Evt.) Libyen

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3426 – bilag 2 (samlenotat side 11)

Rådsmøde 3416 – bilag 5 (skriftlig forelæggelse af rådsmøde udenrigsanliggender 12/10-15)

EUU alm. del (2015) – bilag 86 (internt) (kommenteret dagsorden)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

6. Partnerskabs- og samarbejdsaftale med Kasakhstan

– *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (udenrigsanliggender) den 16. november 2015, men aftalen forventes underskrevet i forlængelse af rådsmødet*

JOIN (2015) 0024

Rådsmøde 3426 – bilag 2 (samlenotat side 13)

EUU alm. del (2015) – bilag 86 (internt) (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (20101) – bilag 502 (udvalgsmødereferat, senest behandlet i EUU 6/5-11, punktet ikke omtalt)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

7. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

8. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 2. Rådsmøde nr. 3427 (almindelige anliggender (inkl. samhörighed)) den 17.-18. november

Udenrigsministeren forelagde de punkter på dagsordenen for rådsmødet om almindelige anliggender inklusive samhörighed den 17.-18. november 2015, som var af særlig interesse, til orientering.

1. Forberedelse af Det Europæiske Råd den 17.-18. december 2015 (kommenteret dagsorden)

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3427 – bilag 1 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (2015) – bilag 86 (internt) (kommenteret dagsorden)

Det Europæiske Råd 17-18/12-15 – bilag 1 (fortroligt) (udkast til kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Den kommenterede dagsorden for mødet i Det Europæiske Råd (DER) den 17.-18. december 2015 vil blive præsenteret på rådsmødet, og Rådet ventes at tage den til efterretning. Den egentlige substansdrøftelse af dagsordenen for mødet i DER forventes først at finde sted på et senere rådsmøde den 15. december umiddelbart forud for topmødet.

På DER i december forventes en drøftelse af flygtninge- og migrationskrisen. Som nævnt under forelæggelsen af rådsmødet om udenrigsanliggender står sagen fortsat øverst på den europæiske dagsorden og vil fortsat blive drøftet i de relevante rådsformationer. Der er ingen tvivl om, at der er tale om en meget alvorlig situation, som EU og regeringen følger tæt. Situationen udvikler sig dag for dag, og det er derfor svært at forudse, præcis hvad der vil danne grundlag for drøftelserne i december. Det forventes, at den seneste udvikling vil blive drøftet, og at der vil være en opfølgning på EU's initiativer i forhold til migration.

Af øvrige emner forventer jeg en drøftelse af opfølgningen på rapporten fra de fem formænd om ØMU'en, der blev fremlagt i juni måned. Herudover forventer jeg, at DER i forlængelse af Kommissionens meddelelse "Upgrading the Single Market: more opportunities for people and business" fra den 28. oktober, vil adressere færdiggørelsen af det europæiske indre marked på alle planer.

Afhængigt af udviklingen ventes det, at Det Europæiske Råd vil vende tilbage til forholdet til Rusland og situationen i Ukraine. Endelig ventes en drøftelse af den britiske EU-reformdagsorden.

2. Årlig programmering for 2016

– *Politisk drøftelse*

KOM (2015) 0610

Rådsmøde 3427 – bilag 1 (samlenotat side 4)

EUU alm. del (2015) – bilag 86 (internt) (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (2015) – bilag 94 (udvalgsmødereferat, side 9, senest behandlet i EEU 9/10-15)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

3. Rule of Law (retsstatsprincip)

– *Politisk drøftelse*

KOM (2014) 0158, JOIN (2015) 0017

Rådsmøde 3427 – bilag 1 (samlenotat side 7)

KOM (2014) 0158 – bilag 2 (Europaudvalgets udtalelse til Kommissionen af 15/5-14)

KOM (2014) 0158 – bilag 3 (Kommissionens svar på Europaudvalgets udtalelse)

EUU alm. del (2012) – bilag 262 (fællesbrev til Kommissionsformanden vedr. monitorering af grundlæggende værdier i EU)

EU-note (2013) – E 16 (note af 13/3-14 om retsstatsprincippet)

EUU alm. del (2015) – bilag 86 (internt) (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (2014) – bilag 309 (udvalgsmødereferat, side 446, senest behandlet i EUU 12/12-14)

Udenrigsministeren: Det næste punkt er en sag, Danmark har stor lagt vægt på. Vi har bl.a. været medunderskriver sammen med Tyskland, Holland og Finland på et firelandebrev, som dannede baggrund for de konklusioner om retsstatsprincippet i EU, der blev vedtaget i Rådet (almindelige anliggender) den 16. december 2014.

Af rådskonklusionerne fremgår det, at Rådet skal have årlige drøftelser af retsstatsprincippet. Derfor er det positivt, at der nu bliver mulighed for, at vi i Rådet kan have den første generelle drøftelse.

Jeg forventer, at punktet vil starte med en præsentation fra Kommissionen af resultaterne af deres årlige kollokvium i oktober om grundlæggende rettigheder med fokus på tolerance og respekt, samt forebyggelse og bekæmpelse af antisemitisk og antimuslimsk had i Europa. Dernæst forventes der en tematisk drøftelse og erfaringsudveksling. Fokus vil være på retsstatsprincippet i EU i en digital tidsalder baseret på eksempler fra medlemsstaterne på bedste praksis og udfordringer.

Regeringen vil lægge vægt på en åben og ærlig dialog. Vi ser frem til en erfaringsudveksling om retsstatsprincipper på det digitale område. Vi har fra dansk side erfaringer med digitalisering og digital sikkerhed for borgerne, som vi kan bidrage med. Et eksempel kunne være implementeringen af e-boks og NemID som led i digitaliseringen af det offentliges kontakt med borgerne.

Regeringen finder det positivt, at vi får lejlighed til at have den første af årlig drøftelse af retsstatsprincipperne i EU. Som jeg nævnte indledningsvis, har Danmark været en af initiativtagerne bag dette tiltag, der giver os mulighed for at imødegå og skabe dialog om eventuelle problemer, som medlemsstaterne måtte have med efterlevelse af en af hjørnestenene i EU's værdisæt.

Rasmus Nordqvist opfordrede regeringen til at bringe overvågning op i diskussionen om retsstatsprincipper i den digitale verden. Der gælder de samme rettigheder i den digitale verden som i den virkelige verden.

Udenrigsministeren svarede, at der ville være meget fokus på overvågning. Det gjaldt den ufrivillige overvågning af færden på nettet fra myndighedernes side, hvor man skal efterleve de samme retsprincipper ved digital overvågning som ved overvågning i den fysiske verden. Afvejningen mellem kollektiv sikkerhed og individuel frihed skulle ikke være båret af teknologiske muligheder, men af en vurdering af, hvordan man balancerer mellem kollektiv sikkerhed, beskyttelse og opsnapping af informationer om terror over for den individuelle frihed til at færdes uden overvågning. Men der var også behov for at få folk til at erkende, hvor meget frivillig overvågning man accepterer undervejs. Det var langt uden for dagsordenen – men der havde været en diskussion om at acceptere cookies. Det gør mange nærmest pr. automatik uden at tænke over, at der på den måde indsamles oplysninger om deres digitale færden. Ministeren havde ikke et endeligt svar på, hvordan man skaber den bevidsthed om, hvor meget frivillig overvågning man tillader, men de fleste ville nok blive overrasket over omfanget.

4. Det europæiske semester 2016

– *Præsentation*

Rådsmøde 3427 – bilag 1 (samlenotat side 9)

EUU alm. del (2015) – bilag 86 (internt) (kommenteret dagsorden)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

5. Interinstitutionel aftale om bedre regulering (IIA)

– *Politisk drøftelse*

KOM (2015) 0216

Rådsmøde 3427 – bilag 1 (samlenotat side 12)

EUU alm. del (20141) – bilag 475 (fortroligt) (positionsrapport til brug for udarbejdelse af Rådets ønsker til indholdet af aftale)

EUU alm. del (2015) – bilag 86 (internt) (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (2015) – bilag 94 (udvalgsmødereferat, side 11 FO, forhandlingsoplæg forelagt i EUU 9/10-15)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

6. Samhørighedspolitik

– *Politisk drøftelse/Rådskonklusioner*

Rådsmøde 3427 – bilag 1 (samlenotat side 17)

EUU alm. del (2015) – bilag 86 (internt) (kommenteret dagsorden)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

7. Eventuelt

Søren Søndergaard henviste til et spørgsmål, han havde rejst tidligere, om EU's tilslutning til den europæiske menneskerettighedskonvention. Var det DER eller det almindelige råd, der skulle behandle den sag? Den skulle vel vel op på et eller andet tidspunkt. Det var en del af løftet til den danske befolkning i forbindelse med Lissabontraktaten og en del af argumentationen for at gennemføre det. Den danske regering måtte have en interesse i at få det afklaret nu, den havde lovet den danske befolkning en tilslutning til den europæiske menneskerettighedskonvention, som Domstolen havde modsat sig.

Udenrigsministeren svarede Søren Søndergaard, at sagen ikke var på dagsordenen, men man ville se på den og vende tilbage på et tidspunkt. Den havde en lang historie og desværre også en lidt svær gang.

Formanden foreslog, at der ville blive stillet et skriftligt spørgsmål om sagen.

8. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 3. Rådsmøde nr. 3426 (udenrigsanliggender - forsvar) den 17. november 2015

1. Nye forsvarsinitiativer

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3426 – bilag 1 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (2015) – bilag 86 (internt) (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (20142) – bilag 29 (udvalgsmødereferat, side 922, senest behandlet i EUU 12/5-15)

Forsvarsministeren: Det første punkt på dagsordenen vedrører særlig udviklingen af forsvarskapabiliteter og i tæt forlængelse heraf styrkelse af den europæiske forsvarsindustri. Dagsordenspunktet er således blevet mere fokuseret i forhold til det samlenotat, der blev oversendt til Folketingets Europaudvalg – og det er positivt.

Arbejdet med at styrke de militære kapabiliteter og EU-landenes forsvarssamarbejde sigter grundlæggende på, at EU-landene råder over den nødvendige viden, teknologi og materiel til at gennemføre de fornødne missioner. Det Europæiske Forsvarsagentur, EDA, har været primus motor i dette arbejde. Bl.a. har agenturet igangsat fire projekter omhandlende henholdsvis lufttankning, ubemandede fly, satellitkommunikation og cyberforsvar. På grund af forsvarsforbeholdet deltager Danmark hverken i EDA og disse projekter eller i agenturets øvrige arbejde med at styrke EU's militære kapabiliteter og samarbejde.

Med hensyn til styrkelsen af EU's forsvarsindustri er det grundlæggende mål at sikre en effektiv europæisk forsvarsindustri og en stærk teknologisk basis for de samlede europæiske forsvarskapabiliteter. De er en vigtig del af grundlaget for EU's indsatser.

EDA og Kommissionen har i lyset heraf samarbejdet tæt om at styrke EU's forsvarsindustri i flere spor, herunder midler til forskning, vedrørende forsyningssikkerhed, standardisering af europæisk forsvarsmateriel og certificeringssystemer. Hertil kommer Kommissionens indsats i forhold til små og mellemstore virksomheder, som Danmark har støttet op om.

Det forventes, at Kommissionen i forbindelse med rådsmødet vil orientere medlemslandene om en kommende handlingsplan i forhold til udviklingen af europæiske forsvarskapabiliteter. Det er endnu for tidligt at sige noget om detaljerne, men det forventes, at handlingsplanen vil forsætte i de samme indsatsspor, som man har gjort hidtil.

2. Kapacitetsopbygning for sikkerhed og udvikling

– *Orientering/Politisk drøftelse*

JOIN (2015) 0017

Rådsmøde 3426 – bilag 1 (samlenotat side 4)

EUU alm. del (2015) – bilag 86 (internt) (kommenteret dagsorden)

Forsvarsministeren: Det andet punkt på dagsordenen for rådsmødet om forsvar er EU's kapacitetsopbygningsindsatser i eksempelvis Afrika.

Kapacitetsopbygningsindsatserne blev i 2013 af DER identificeret som et vigtigt element i at styrke effektiviteten og bæredygtigheden af EU's krisestyringsmissioner. Kapacitetsopbygningsindsatserne afspejler den samtænkningstilgang, der præger EU's eksterne indsats, og som Danmark som bekendt har været en af drivkræfterne bag. Fra dansk side støtter vi således en styrket kapacitetsopbygningsindsats, da det er afgørende for en effektiv respons på krise og konflikt i skrøbelige kontekster.

Pilotprojekter med kapacitetsopbygningsindsatser i Mali og Somalia har imidlertid vist, at spørgsmålet om finansiering og manglende ressourcer er en væsentlig udfordring. Derfor forventes det, at medlemslandene på rådsmødet vil adressere disse udfordringer og forsøge at finde en permanent løsning.

Udgangspunktet for drøftelsen er et udkast til en implementeringsplan, som blev rundsendt til medlemslandene i går. Det indeholder umiddelbart flere fornuftige forslag til hvordan udfordringerne kan løses. Der er i udkastet bl.a. forslag til en række modeller for finansiering. Medlemsstaterne skal nu have udkastet behandlet nærmere og inddraget alle relevante parter, hvilket drøftelsen på rådsmødet må forventes at afspejle.

Formanden havde forstået på samlenotatet, at det blev oplevet som en udfordring, at man ikke kan bruge udviklingsbistand på militær kapacitetsopbygning i afrikanske lande. Var det også ministerens holdning?

Forsvarsministeren svarede, at regeringen støttede, at der var en fleksibilitet, da indsatsene ofte var samlet. Det ville blive diskuteret, om man kunne bruge nogle af ressourcerne til støttefunktioner, hvor forsvarsheder er ude sammen med en mere humanitær del.

Formanden spurgte, om det betød beskyttelse af humanitære hjælpeindsatser, eller om midlerne kunne bruges på militære opgaver.

Søren Søndergaard spurgte, om der var tale om støttefunktioner ved uddeling af humanitær hjælp eller om finansiering af grænsekontrol.

Formanden sagde uddybende, at i lande med stor nød, kan der opstå sikkerhedsmæssige problemer, når der ankommer nødhjælp. Var det kun den slags, man vil bruge udviklingsbistanden til?

Forsvarsministeren sagde, at bistandsmidler ikke skulle bruges til regulære militære operationer, men man skulle samtænke tilstedeværelsen, når man var i samme område.

Søren Søndergaard bad ministeren forklare skriftligt, hvad der præcis menes med støttefunktioner. Det var afgørende, om der var tale om beskyttelse af nødhjælp, eller om midlerne kunne bruges på grænsekontrol.

Formanden henviste til et papir, der var blevet oversendt, om, at OECD's DAC-kriterier for definition af udviklingsbistand sætter nogle grænser for, hvilke indsatser der kan finansieres af udviklingsbistand. Det var det, det drejede sig om. Spørgsmålet var, hvad EU og ministeren mente om sagen. Det var helt fint med et skriftligt svar.

Forsvarsministeren ville sørge for at give et skriftligt svar og en tilbagemelding om, hvilken retning diskussionen bevæger sig i.

3. Eventuelt

Forsvarsministeren: Jeg kan afslutningsvis oplyse, at der inden selve forsvarsminister-mødet afholdes møde i styringsrådet for Det Europæiske Forsvarsagentur (EDA) med fokus på EU's forsvarskapabiliteter, forsvarssamarbejde og forsvarsindustri.

Efter afslutningen på den formelle del af mødet vil der også blive afholdt en uformel frokostdrøftelse om de to militære operationer i regi af EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik. Det gælder EU's sømilitære operation i Middelhavet, EUNAVFOR MED operation Sophia, der har til formål at gribe ind over for menneskesmuglingen til Europa via Middelhavet, og EU's rådgivningsmission i Den Centralafrikanske Republik. Danmark deltager ikke i missionerne på grund af forsvarsforbeholdet.

4. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Mødet sluttede kl. 11.15.